Een reis naar oorsprong, erfgoed en verbinding.

Dit jaar bestaat de Stichting Erfgoed Medan 65 jaar en is daarmee een van de oudste Indische organisaties van Nederland. Wat begon als een vriendenclub aan de keukentafel is nu een actieve stichting met een paar honderd betrokken deelnemers. Een aantal van hen maakte dit jubileumjaar een bijzondere erfgoedreis naar Medan.

Tekst Brenda van Melle / Foto's Stichting Erfgoed Medan

Het idee voor de Medan Reünie Club werd in 1960 geboren aan de keukentafel. Een vriendencollectief onder leiding van Eugene Holwerda zag dat er behoefte was aan contact met gelijkgestemden, mensen aan wie je niets hoefde uit te leggen. Met ruimte voor een lach en een traan, het samen genieten van ontmoetingen, gesprekken voeren en het delen van ervaringen. Maar de vriendengroep wilde elkaar ook tot steun zijn, bijvoorbeeld bij uitdagingen tijdens de opbouw van een bestaan in Nederland na de repatriëring.
Het 'wij-gevoel' werkte als endorfine en gaf op verschillende manieren een extra impuls aan het leven. Begin jaren 90 bereikte de Medan Kumpulan, het jaarlijkse feest van (h)erkenning, een hoogtepunt met ruim 800 betrokken deelnemers.
En nu viert de Stichting Erfgoed Medan haar 65-jarig jubileum en mag zich daarmee rekenen tot een van de langst bestaande Indische organisaties en kumpulans van Nederland.

In de beginjaren werd de Medan Reünie gehouden in de Houtrusthallen in Den Haag.

Later werd uitgeweken naar Restaurant Engels in Rotterdam en Bronbeek in Arnhem.
In 2013 werden de PSV Brastagi en Reünie Pematang Siantar opgeheven en fuseerden met de Medan Kumpulan in Reünie Sumatra's Oostkust (Reünie S.O.K.). De stichting zet zich tegenwoordig in voor het behoud, de erkenning én de beleving van Indisch erfgoed, met bijzondere aandacht voor Medan en de regio Deli op Sumatra. De stichting heeft drie pijlers: erfgoed, educatie en welzijn en wil samenwerken en kennis uitwisselen als het gaat om de Nederlands-Indische geschiedenis en het culturele erfgoed in Medan en de voormalige Oostkust van Sumatra.
Ook wil de organisatie bijdragen aan een gezonde en duurzame samenleving. Het doel is om vanuit de drie pijlers geïnteresseerden, vrienden, deskundigen en experts te verbinden en onderlinge relaties te versterken.

Het jubileumjaar 2025 staat in het teken van verdieping, herdenking en verbinding. Dat resulteerde in een extra gevulde jaarkalender vol activiteiten in Nederland met als hoogtepunt een bijzondere erfgoedreis: de Medan Heritage Tour 2025, die vorige maand werd gemaakt.

De reis ging naar Noord- en West-Sumatra en eindigde in Jakarta en Bogor op Java.
Met een kleine, diverse groep deelnemers met elk hun eigen persoonlijke drijfveren om mee te gaan, maakten we een reis die veel meer was dan alleen een rondreis, het was een *full circle* ervaring waarin herinneringen, familiegeschiedenissen, natuur, cultuur en welzijn samenkomen. Wat ons bindt, is het verlangen om te ontdekken, te voelen, begrijpen en te verbinden. Een samenspel van verleden, heden en toekomst.

We brachten bezoeken aan projecten en partners waar we ons nauw mee verbonden voelen, zoals Abdi Kasih, een opvang en scholing voor kinderen met een licht verstandelijke handicap, en Karya Murni , een school en opvang voor kinderen met een visuele beperking en autisme. Ook gingen we naar de Medan Heritage Foundation, waarmee we samenwerken aan het waardevolle Deli Heritage Project, waarbij de veelomvattende plantage-geschiedenis van Deli digitaal wordt vastgelegd.

We gingen naar het Tobameer om de cultuur van het Batakvolk te leren kennen, naar Bukit Lawang voor ontmoetingen met orang-oetans, en we plantten bomen in het Gunung Leuser National Park in samenwerking met Project Wings – Eco Village.
Het was een indrukwekkende reis met veel hoogtepunten. Van het verslag dat ik onderweg schreef volgen er nu twee daarvan:

BEZOEK AAN JAPANSE INTERNERINGSKAMPEN

Een van de diepste en meest betekenisvolle onderdelen van onze reis zijn de bezoeken aan de voormalige Japanse interneringskampen Pulau Brayan en Gloegoer (nu: Glugur).
Hier zaten verschillende familieleden gevangen en enkele reizigers brachten er zelf hun jeugd door. Het bezoek nodigt uit tot herbeleving, confrontatie en herinnering.

Na verkregen toestemming van de Gemeente Medan worden wij ontvangen in Pulau Brayan. Bij de watertoren vormen wij een kring en luisteren vol respect en aandacht naar elkaars verhalen. Bij hoge uitzondering wordt voor ons de deur van de watertoren geopend en kunnen wij met eigen ogen zien waar in de kamptijd onder andere de rantsoenen werden uitgedeeld. Jaap Dekker, die als jongetje samen met zijn moeder in dit kamp heeft gezeten, heeft tijdens een kleine ceremonie de kranslegging gedaan, ter nagedachtenis aan degenen die in het interneringskamp geleden hebben of zijn omgekomen. Een gedenkwaardig en intens emotioneel moment, een voorrecht om bij aanwezig te mogen zijn.
In Glugur wordt op het kruispunt van de enige weg die zowel als toegang en uitgang van het dorp wordt gebruikt, een krans gelegd door de Indonesische Nur, die deel uitmaakt van de begeleidende reisorganisatie Tri Jaya Travel en de dames uit ons eigen reisgezelschap.
Uit respect voor alle Romusha's die zijn omgekomen en met de intentie om samen de toekomst in te gaan.
Op beide plekken wordt het verleden tastbaar. Hier smelten verhalen van pijn, hoop en overleving samen met een essentieel onderdeel van onze erfgoedreis, omdat het persoonlijke herinneringen verbindt met de collectieve geschiedenis. Het weerzien met deze plekken is voor iedereen anders, maar samen creëren we ruimte voor reflectie en begrip, en erkennen we het belang van deze verhalen voor onze identiteit en verbondenheid.

BOMEN PLANTEN IN BUKIT LAWANG

Het bezoek aan Bukit Lawang (Gunung Leuser National Parc) verdient ook bijzondere vermelding. In dit gebied heeft extreme houtkap geleid tot erosie, ernstige verkleining van de habitat voor mens en dier en beperking van inkomsten. Daarom heeft de stichting een bomenproject geïnitieerd, waarbij bomen worden geplant voor de herbebossing van het regenwoud. Zo probeert de stichting 'de longen van de aarde' te revitaliseren.
In nauwe samenwerking met onze partner Eco Village Project Wings, kunnen met de toezegging van vele donateurs, ruim 200 bomen geplant worden, deels door het reisgezelschap zelf. De bomen worden voorzien van kaarten waarop een persoonlijke boodschap van de donateur staat geschreven. Voorafgaand aan het planten wordt een ceremonie gehouden, waarbij deze mooie woorden worden gesproken:
'Ruim tweehonderd bomen. Ruim tweehonderd beloftes. Niet groot in aantal misschien maar wél groot in betekenis. Elke boom die wij planten, staat voor een intentie. Voor herinnering, voor hoop, voor verbondenheid.
Voor de generaties na ons. En als wij vandaag onze handen in de aarde steken, dan planten wij meer dan alleen een boom.
Wij planten een gebaar, een gebed, een toekomst. Laten wij ons vandaag herinneren: wij zijn niet slechts reizigers in een vreemd land.
Wij zijn hoeders. Wij zijn planters van leven.
Laat deze bomen wortelen in vruchtbare grond, maar laat ook onze daden wortelen in bewustzijn. Samen helen, samen delen.'

Mijn mede-reisgenoten, Daisy, Odette, Simone, Alize, Ineke, Sini, Jaap en Ed, maken de reis onvergetelijk. Voor mij persoonlijk is dit niet alleen een jubileumreis, maar ook een reis naar binnen. Mijn Indische achtergrond heb ik altijd als iets vanzelfsprekends beschouwd - het voelde als 'eigen', als een natuurlijke basis van wie ik ben. Pas veel later besefte ik dat juist in dat gewone ook het bijzondere schuilgaat. De mix van westers direct en oosterse finesse heeft mijn persoonlijkheid gevormd - in hoe ik kijk, denk, spreek, verbind.
In mijn opvoeding, in de verhalen van mijn ouders en grootouders, heb ik veel meegekregen - maar de échte historische context, de gelaagdheid van het Indisch-zijn, kwam pas later tot me. En hoe meer ik ermee bezig ben, hoe meer ik voel: dit ís wie ik ben. Niet iets naast mij, maar in mij.
Reizen is altijd een rode draad in mijn leven geweest. Het brengt me perspectief, verdieping, ontmoeting. In deze fase van mijn leven besef ik meer dan ooit dat de ware rijkdom niet ligt in bezit, maar in beleving. In wat we mogen zien, leren, voelen - en vooral: wat we achterlaten voor de generaties na ons. Niet om toe te eigenen, maar om te respecteren, te bewaren en door te geven.

Nieuwsgierig geworden naar de Stichting Erfgoed Medan en haar activiteiten?
www.erfgoed-medan.org

Weg van woorden, terug naar grond

Ik reis niet naar het onbekende,
maar naar iets dat in mij leeft -
al sinds voor ik het kon benoemen.
Een fluistering in mijn bloed,
een echo in mijn naam.

Tussen palmbomen en pijlers van steen
ontwaakt iets ouds in iets nieuws.
Een geur. Een blik.
Een stilte die meer zegt
dan woorden ooit kunnen vangen.

Mijn stappen zijn licht,
maar dragen generaties.
De verhalen van mijn ouders
leven door mijn voeten,
mijn ogen, mijn stem.

Ik ben niet alleen
de reiziger die kijkt -
ik ben ook die word aangekeken
Door het land.
Door het verleden.
Door mijzelf.

In de schaduw van bergen,
langs paden van herinnering,
vind ik geen antwoorden -
maar verbanden,
en dat is genoeg.

Want wie reist met open handen,
vindt niet wat hij zocht,
maar wat hem riep.

BvM 09 - 2025